ваних технологій навчання та виховання, подолання протиріч у невідповідності між значною соціальною потребою в психологічно компетентних педагогічних кадрах і відсутністю наукового обгрунтування розвитку їх психологічної культури в процесі особистісно орієнтованої педагогічної діяльності. Суспільству потрібен не лише вчитель, який дає знання, репродукує їх, виявляє себе як грамо гний виконавець, а, насамперед, особистість, що володіє високою психологічною культурою, активна, емоційно врівноважена, вольова, здатна до постійного самовдосконалення.

Вищенаведене дає змогу констатувати, що суспільно-педагогічний підрівень детермінантів розвитку психологічної культури вчителя початкової школи обумовлений суспільною потребою, необхідністю більш грунтовної психологічної підготовки вчителя до розвитку особистості учня. Організоване соціальними інститутами, системою освіти підвищення рівня психологічної компетентності вчителя для здійснення особистісно зорієнтованої педагогічної діяльності виступає однією з передумов формування внутрішньоособистісних детермінантів розвитку психологічної культури вчителя.

Сьогодні значно актуалізується питання про те, як передати українським дітям все багатство знань, надбаних людством, як зберегти дитинство, як його врятувати від зайвих інформаційних перевантажень, бездуховності і нахабства, як перебороти утилітарний технократизм освітньої системи, перейти від інформаційної до розвивальної моделі освіти, як допомогти народитися творцеві в кожному учневі. Однозначно - це шлях гуманітаризації і гуманізації, шлях запровадження особистісно орієнтованого підходу в освіті і вихованні. І, безперечно, об'єктивно необхідний відповідний рівень розвитку психологічної культури вчителя початкової школи в такій системі освіти. Адже вчитель - це людина, мудрість і життєвий досвід якої залишають глибокий слід у розвитку особистості молодшого школяра і його долі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Психологический словарь. -М.: Педагогика, 1990. - 140с.
2. Психологія: Підручник (Ю.Трофімов, В.Рибалка та ін.) за ред. Ю.Трофімова. - К.: Либідь, 1999. - 558с.
3. Ананьев Б.Г. О проблемах современного человекознания. - М.: Наука, 1977. - 380с.
4. Леонтьев А.Н. Проблемы развития психики. - М.: Изд.-во МГУ, 1981. - 584с.
5. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии: В 2 т. - М.: Педагогика, 1989. - Т.1. - 485с.
6. Тюхтин В.С. О природе образа. - М., 1993. - 95с.
7. Ткаченко О.М. Принципи та категорії психології. - К.: Знання, 1979. - 221с.
8. Выготский Л.С.Педагогическая психология. - М : Педагогика, 1991. - 479с.

РЕЗЮМЕ

В статье изложен опыт системного анализа детерминации развития психологической культуры учителя в философском, педагогическом и психологическом аспектах.

RESUME

The system approach to essense of phenomenon of she teacher's psychological culture in philosophical, pedagogical and psychologic:il aspects is considered in this article.

УДК 502.31

КРАЄЗНАВЧИЙ АСПЕКТ ПРИРОДИ РІВНЕНЩИНИ

Олійник В.С.

Міжнародний університет «Рівненський економіко-гуманітарний інститут» імені академіка Степана Дем 'янчука

Чомусь багато людей мріють тільки про далекі подорожі, про джунглі Амазонки та африканські савани, про пампаси Південної Африки і льодові простори Антарктиди. Проте мандрівка по краю, де ми живемо, не менш цікава та захоплююча.

Кожного, хто приїжджає до нас на Рівненщину, вражає неповторна краса цієї землі, її чудові пейзажі, мальовничі міста і села, визначні місця культури та історії нашого народу. Славиться рівненська земля пахощами живиці соснових борів й тінистими дібровами мішаних лісів, великими і малими річками, яких в області нараховується 165, прохолод-

ними озерами в кількості 47, 8 водосховищами і 561 ставками. Варто пройтись по широкій зеленій заплаві, зупинитись на березі тихої річки, або заглибитись у ліс, глянути на стрункі сосни та крислаті дуби, вслухатись в хор пташиних пісень і тоді починаєш розуміти, яка - це справжня, неповторна краса - тиха, довірлива і велична.

Про природу Рівненщини, її особливості, багатства, чарівність піде мова.

Територія Рівненської області знаходиться в межах 50°02" - 51°56" північної широти та 25°03" - 27°47" східної довготи на площі 20,1 тис. км^2 або 3,1% від всієї площі України.

Природні умови Рівненщини в першу чергу чітко поділяються на дві зони: Полісся і Лісостеп. Окремо виділяється ще мале Полісся.

Клімат. В загальному клімат області помірно-континентальний і займає проміжне положення між м'яким та вологим кліматом західної Європи і континентальним кліматом великого материка на сході. Середньорічна температура повітря складає ***ТС.*** Але, як в розподілі температур, так і в інших метеорологічних показниках спостерігається зональність. З півночі на південь зростають середні значення температур і сухості повітря, зменшується кількість опадів. Клімат, як відомо, формується під впливом ряду факторів, головними з яких є: 1) приплив енергії від Сонця, величина якої залежить від висоти Сонця над горизонтом; 2) атмосферна циркуляція і 3) характер земної поверхні.

Протягом року на кожен см^2 поверхні в середньому надходить 93 ккал тепла, а з урахуванням втрат - 34-38 ккал. Висота Сонця над горизонтом в м. Рівне 22 червня найбільша і становить 62°51', 22 грудня найменша - 15°59'. Звичайно, на півночі області максимальна і мінімальна висота Сонця над горизонтом буде дещо менша, а на півдні - більша, тому і тепла на одиницю площі на Поліссі буде поступати менше ніж в Лісостеповій зоні. Межа між агрокліматичними районами проходить північніше Костополя, Деражного, Корця.

За даними Сарненської метеорологічної станції, що знаходиться в центрі Полісся, середня температура повітря січня місяця - 5,6°, липня +18,5°, середня річна - 6,9°. Безморозний період на Поліссі триває в середньому 153 дні. Найнижчі температури повітря у січні сягають - 36°, максимальні - в липні +36°. Глибина промерзання ґрунту - біля їм.

Вегетаційний період починається з переходом середньодобових температур повітря через 5° і вище та закінчується при переході через 5° до нижчих. Цей період триває 200-205 днів. А днів з середньодобовою температурою повітря вище 10°, тобто, коли відбувається інтенсивний ріст сільськогосподарських рослин - 155-160 днів.

За останні роки відбуваються зміни в кліматі взагалі і Рівненщини, зокрема, тому ми наводимо найбільш сталі характеристики кліматичних умов. Все частіше вирішальним фактором погоди стає циркуляція атмосфери. Саме прихід континентальних і морських повітряних мас останнім часом визначають погоду Рівненщини.

В Поліській зоні випадає за рік в середньому 633 мм опадів з коливанням в окремі роки 400-1000 мм. Із загальної суми опадів 70% припадає на теплий період. Літні опади бувають зливами, тоді інтенсивнісгь їх перевищує 0,5 мм/хв. Випаровується за рік до 540 мм вологи, таким чином коефіцієнт зволоження від опадів складає 1,2 (це відношення річних опадів до випаровування).

Відносна вологість повітря висока переважно в холодний період, влітку вона зменшується до 60 % і навіть до 30 %. Що ж до південної, Лісостепової зони, то тут дещо вища температура повітря, менша кількість опадів. За даними Рівненської метеорологічної станції середня річна температура тут 6,9°, а Дубнівської - 7,3°. Середня температура січня в м.Рівне -5,5°, в м. Дубно - - 4,8°, липня відповідно - 18,1° і 18,6°.

Тривалість безморозного періоду - 161 день сума активних температур повітря - понад 10° складає 2500°.

Річна сума атмосферних опадів у Рівному - 613 мм., у Дубно - 606 мм при річному випаровуванні біля 600 мм (коефіцієнт зволоження - 1). Метеорологічні показники для Малого полісся майже не відрізняється від даних Дубнівської метеостанції.

Геологічна будова. В геологічній будові території області беруть участь різні породи за віком, походженням та літологічним складом, тому будова регіону складна. Найдавнішими з порід є архейські та протерозойські кристалічні породи: граніти, діорити, гней-

си, габродіабази та ін., що творять західну частину Українського кристалічного щита - найдавнішого геологічного утворення не тільки в області, але й у світі (один з 5). Ці породи виходять на поверхню у північно-східній частині області по лінії Соснове - Яцковичі - Клесів- Блажево - Глинне - Кам'яне. Зазначена територія завжди була континентальною, лише в палеогені під морем. Тому поверхня її розмита.

Західний схил Українського кристалічного щита або так звана Волино-Подільська плита різко та глибоко занурюється під товщі осадочних порід. Так у м. Рівне кристалічні породи залягають вже на глибині 800м. від поверхні, а у м. Сарнах, що всього в 25км. від Клесова - на глибині 180 м. , в м. Березне - 178м., у м. Радивилів - 2км. Тут поверхня кристалічного щита перекрита товщею осадочних порід палеозойської, мезозойської та кайнозойської ер, найдавніші з них - рифейські пісковики.

З рифейським періодом пов'язане утворенням базальтів, що залягають близько поверхні в Берестовці, Івановій Долині, Полицях.

Західніше лінії Кунів - Рівне - Полиці відклади Рифею занурюються під кембрійські пісковики, глини, які в свою чергу зникають під товщею вапняків, конгломератів, мертелів. Усі ці відклади покриті верхньо крейдяними утвореннями сеноманського та сенонтуронського віків, з них сеноманські піски, мергелі, залягають на деяких ділянках а сенон-туронська крейда з прошарками мергелів-суцільно. Мергельно-крейдяні відклади знаходяться близько поверхні в м. Сарни товща їх складає 20м., м. Рівне - 20-30м.

Палеогенові відклади представлені пісками та глинами з глауконітом і слюдою, блакитно-сірим мергелем. Залягають лише на території Полісся.

Неогенові відклади залягають лише в Лісостепу і представлені зеленувато-сірим та сірими пісками, черепашковими вапняками з прошарками пісків, глин.

У східній частині лісостепової зони ці відклади зустрічаються лише плямами, а на півдні вони досить поширені, часто утворюють горбистий рельєф, розробляються кар'єрами.

Геоморфологія і рельєф. Хоч основні елементи рельєфу Рівненщини сформувалися ще в давні геологічні епохи, сучасний його вигляд тісно пов'язаний з товщею та літологією покривних відкладів, що сформувалися в результаті дії льодовиків, ерозійно-акумулятивної діяльності поверхневих вод та інших процесів.

Згідно геоморфологічного районування територія Рівненської області в першу чергу, поділяється на три великі регіони: Полісся, Волинське лесове плато і Мале Полісся. Межа між Поліссям і Волинським підняттям проходить по лінії Клевань-Оржів-Ріщуцьк-Олександрія-Шубків-Тучин-Жорнів-В.Межирічі-Річки.

В свою чергу Полісся поділяється на свої геоморфологічні райони: Верхньо-Припятську низину, Волинське моренне пасмо, Сарненську акумулятивну рівнину, Костопільську та Клеванську денудаційні рівнини.

Верхньо-Припятська низина - це переважно плоска рівнина з окремими невеликими піщаними горбами обмежена долиною р. Припять, з добре виявленою заплавою та двома терасами.

Низина заповнена алювіальними пісками, сучасними і давніми , товщина яких сягає 15-30м. Окремими невеликими плямами на терасах (с. Кутин) зустрічаються моренні суглинки. Піщані горби бувають еолового походження.

Верхньоприп'ятську низину на сході і півдні, що простягається дугою шириною 12-25км. оточує Волинське моренне пасмо, яке складається з окремих горбів. Справжнім гірським ландшафтом *у* мініатюрі назвав моренне пасмо дослідник П.А.Тутковський. Абсолютні відмітки поверхні найвищих ділянок сягають 200-220м. Моренне пасмо - наслідок останнього льодовика, що зупинився при зустрічі з крейдяними відкладами і почав танути.

В будові пасма приймають участь піски, супіски, суглинки з валунами та галькою кристалічних порід. В основі лежать крейдяні породи і палеогеннові супіски.

Річкові долини, що пересікають пасмо мають свої морфологічні особливості, тут вони звужуються, мають високі схили (р.Стир, р.Бережанка).

З південного сходу до пасма прилягає Сарненська акумулятивна рівнина. Більша її частина знаходиться в межах Стир-Словгданської прадолини, якою колись стікали води

льодовика. Основна роль в будові рівнини належить відкладам алювіального та водно-льодовикового походження. Товща алювіальних пісків перевищує 25м., іноді сягає 40м. Пануючі відмітки поверхні 15О-18Ом. над рівнем моря. Тут зосереджені найбільші болотні масиви, в тому числі найбільше болото на Україні - Кремінне.

Костопільська денудаційна рівнина - розмита поверхня крейди водами, що текли з під льодовика. Характерною особливістю рівнини є близьке до поверхні залягання крейдяних мергельних відкладів, які покриті, ніби плащем, тонким шаром (0,5-1,3м.) водно-льодовикових супісків, тільки в долинах річок товща алювіальних пісків і супісків збільшується до 3-5м. Домінуючі абсолютні відмітки поверхні - 170-190м. над рівнем моря.

У східній частині рівнини на мергельно-крейдяних відкладах залягають полеогенові суглинки.

Клесівська денудаційна рівнина на відміну від попередньої сформована на розмитій поверхні кристалічного щита. Тому тут близько поверхні залягають кристалічні породи.

Волинська лесова височина добре виділяється в рельєфі. Це горбиста місцевість з добре розвиненою системою, еродованими ґрунтами. Річкові долини глибоко врізаються в рельєф. Тут виділяють Горохівську, Рівненську, Повчанську та Мізоцьку височини. Плато складено лесовими породами, що сприяє розвитку інтенсивних ерозійних процесів та формуванню увалисто-балкового рельєфу. Абсолютні відмітки поверхні піднімаються до 230-350н.р.м. Найвища точка 358 м знаходиться біля с. Повна Дубенського району.

Південна частина плато особливо горбиста. Площа еродованих грунтів тут сягає 70% від усієї площі. На північний схід височина спадає і переходить в спокійний хвилястий рельєф Гощанського плато.

Мале Полісся тягнеться вузькою смугою на південній межі області. Це давня долина, що розмежовує Подільську та Волинську височини з абсолютними відмітками поверхні 200-250М. Прадолина вкрита водно-льодовиковими пісками з галькою кремня. Зустрічаються болотні масиви з глибиною шару торфу більше 10м. (с. Соснівка).

Гідрографія і підземні води. На території області нараховується 165 річок. Найбільші з них - Припять, Горинь, Стир, Случ, Іква, Стубла. Всі річки належать до басейну р. Дніпро. Основний напрямок течій з півдня на північ зумовлений загальним зниженням території від Волинської височини до Поліської низини. В межах Полісся річки спокійні, повільні з широкими заплавами, а в південній частині швидкість течії висока, долини вузькі. Густота річкової мережі - 0,29 км/км^2. Серед озер найбільші: Нобель (4,7км^2 максимальна глибина 1 їм), Біле (4,5 км^2, максимальна глибина 26м).

Всього озер в області 47.

Підземні води залягають на різних глибинах. В межах Волинського плато глибина залягання вод в середньому 10-20м. від поверхні, а подекуди сягає 60-80м. В долинах річок глибина залягання води зменшується до 1-3м. На Поліссі підгрунтові води формуються як за рахунок атмосферних опадів, так і припливу з Лісостепу і глибина залягання їх тут 1-2м, а на зниженнях і болотах - з поверхні. Переважна більшість русел річок каналізована випрямлена і служить магістральними каналами для осушуваних мереж.(р. Стубла, Веселуха, Зульня, Льва та ін.)

Ґрунтовий покрив. Складні природні умови території Рівненщини призвели до утворення великої різноманітності ґрунтів. При першому обстежені виділено 277 ґрунтових відмін. Для планування заходів по використанню ґрунтів всі відміни близькі за своїми властивостями були об'єднані в 51 групу, що отримало просторове відображення на карті грунтів області.

В розподілі ґрунтів чітко простежується зональність. В Поліссі домінують ґрунти дерново-підзолистого типу. Площа їх сягає понад 500 тис.га. Тут спостерігається найбільша строкатість і мозаїка ґрунтового покриву. Це пояснюється складністю геоморфологічних та гідрогеологічних умов.

Дерново-підзолисті ґрунти сформувались під покривом лісової та трав'яної рослинності в умовах достатнього зволоження. Суть підзолистого процесу полягає в руйну-

ванні органічної частини ґрунту та перерозподілі продуктів руйнування вниз по профілю, а дернового - в накопичені органічної речовини у верхньому шарі ґрунту.

При взаємодії цих двох протилежних процесів утворюються дерново-підзолисті ґрунти. Ці ґрунти покривають тераси річкових долин і акумулятивні рівнини. За ступенем підзолистості розрізняють слабо- середньо- та сильно підзолисті.

Гранулометричний склад цих ґрунтів переважно звязнопіщаний та супіщаний.

В будові профілю чітко виділяються такі генетичні горизонти: гумусово-елювіальний елювіальний, ілювіальний та ґрунтотворні породи.

У слабопідзолистих варіантах поділ на горизонти виражений слабо. Окремо виділяють ще деревно-прихованопідзолисті ґрунти в яких верхній шар (10-20см.) слабо забарвлений гумусом піщаний горизонт.

У зв'язку з дуже малим вмістом гумусу (0,6%) та інших поживних речовин ці грунти доцільно використовувати для посадки лісу хвойних дерев. Що стосується дерново-підзолистих грунтів взагалі то вони характеризуються низьким вмістом гумусу (1,0-2,0%) та інших поживних речовин для рослин, кислою реакцією грунтового розчину, несприятливими для сільськогосподарських рослин водно-фізичними властивостями (низькою вологоємкістю, високою фільтрацією, високими показниками щільності).

Тому природна родючість їх низька. При використанні цих грунтів необхідно вносити високі дози органічних добрив, підвищені дози мінеральних. В заплавах річок та інших знижених елементах рельєфу поширені лучні і дернові грунти. Вміст гумусу в цих грунтах збільшується до 3-5%.

Серед торфів переважають низинні (80%), менш поширені перехідні (10-12%) ще менше верхові - 5-8%. Торфові грунти поділяють на торфувато-болотні (товщина шару торфу не перевищує 30см.), торфо-болотні -до 50см. торфу, неглибокі - шар торфу до їм., середньо-глибокі 1-2м і глибокі - шар торфу більше 2м.

За ступенем розкладу: добре розкладені, середньо-розкладені і слабо-розкладені. За зольністю: малозольні, середньо та багато зольні.

Основний фон грунтового покриву Лісостепової зони утворюють сірі лісові грунти на лесовидних породах. Вони займають вододільні горби та їх схили Волинської височини і поширені на площі 270тис. га. Виділяють: світло-сірі, сірі і темно-сірі опідзолені.

Будова профілю світло-сірих грунтів близька до морфологічної будови дерново-підзолистих. Під гумусовим горизонтом, шаром до 20см. залягає білеский з пластинчастою структурою елювіальний горизонт, під ним слабовираженний ілювіальний горизонт.

Сірі опідзолені відрізняються від попередніх слабо вираженим елювіальним горизонтом, гумусовий горизонт дещо глибший, вміст гумусу збільшується до 1,5-2,0 %.

Світло-сірі та сірі лісові грунти бідні на органічну речовину, мають підвищену кислотність, слабо забезпечені азотом і фосфором. Підвищення родючості їх пов'язане із внесенням органічних і мінеральних добрив, вапнуванням.

Темно-сірі грунти ще краще забезпечені гумусом, у них глибший гумусовий горизонт, тому природна родючість їх значно більша, ніж попередніх.

На знижених ділянках вододілів, де створюються умови для застою атмосферних вод, формуються сірі лісові оглеєні грунти. В дощові періоди ці грунти перезволожуються. Для інтенсивного їх використання проводять осушення.

В межах Волинського лесового плато окремими площами поширені чорноземні грунти. Сформувались чорноземи під трав'яною рослинністю на лесових породах. Це найбільш родючі грунти, тому вони повністю розорані. Переважають чорноземи малогумусні, реградовані. За глибиною проникнення гумусу чорноземи поділяють на глибокі та неглибокі. У неглибоких - проникнення гумусу спостерігається до 80 см., а гумусовий горизонт становить 35-45СМ. Для глибоких. • гумусовий горизонт сягає 50м., а з перехідними горизонтами - до 120см.

Окрім згаданих чорноземів зустрічаються ще карбонатні.

Висока родючість чорноземних грунтів пов'язана з порівняно високим вмістом гумусу та інших елементів живлення рослин.

У західній частині та на території Малого Полісся поширені чорноземи щебнюваті на

елювії карбонатних порід. Характерною ознакою їх є незначна товщина гумусового шару та різкий перехід до породи - треіцінуватих мергелів або вапняків.

Серед еродованих грунтів найбільш поширені сірі лісові і чорноземи. Площі їх в Млинівському, Дубнівському, Здолбунівському та Рівненському районах сягають 70 % від всієї площі землекористування.

Розрізняють слабо, середньо та сильно змиті. В сильнозмитих грунтах змитий не тільки гумусовий горизонт, а й перехідний.

Ерозія грунтів наносить значні збитки народному господарству. Для запобігання процесам ерозії розроблено комплекс заходів. Це - гідротехнічні споруди, залісення еродованих площ, агротехнічні та агромеліоративні заходи.

Рослинність. Територія Рівненщини за рослинним покривом належить до Східно-Європейської провінції Європейської широколистяно-лісової зони. Флора області нараховує понад 1600 видів вищих рослин. Багато з них зростають в багатьох регіонах землі, але є і такі що мають досить вузький ареал поширення. Зустрічаються реліктові види. Це залишки льодовикових часів. До них належать верба лапландська, верба чорнична, осока-дводомна, тонкокореневищна та інші. Серед більш давніх реліктів поширення мають рододендрон жовтий, меч-трава, молодильник озерний. Ліси поширені на площі біля 28% території області, 10 % займають луки - 8% болота.

Полісся виділяється не тільки великими площами природної рослинності, а й багатством флори. Тут домінують соснові ліси. Переважання соснових лісів на Поліссі пов'язане не з зональністю, а з ґрунтовими умовами. Вони займають бідні піщані грунти з різним ступенем зволоження, чим і пояснюється їх велика комплексність. Сухі вершини піщаних горбів покриті лишайниковими сосновими лісами, їх схили з свіжими ґрунтами - зеленюшними, злаковим різнотрав'ям, а рівнинні вологі ділянки - зеленомошними, чорничними. Сирі знижені масиви покриті політріхо-сфагновими лісами з багном, буяками. Перезволожені соснові ліси при подальшому зниженні поверхні та збільшенні зволоження переходять в лісові болота низинного, перехідного та верхового типів. Ділянки з більш родючими дерново-підзолистими ґрунтами супіщаного та суглинкового гранулометричного складу, що сформувались в умовах близького від поверхні залягання моренних відкладів або крейдяних відкладів покриті лісами з участю широколистяних сосново-дубовими , грабовими іноді дубово-грабовими. Знижені ділянки низинних боліт зайняті вільховими лісами.

Болота розташовані переважно в долинах річок сучасних і колишніх. Широку прадолину на Поліссі займає болото Гало - найбільше болото в Україні площею понад 30000га воно поширене в межиріччі р.Ствига та р. Льва.

Серед низинних боліт переважають осокові та осоково-мохові з гіпновими або сфагновими мохами. З осок домінують купинні - омська, дерниста, своєрідна; кореневищні - здута пухнатоплідна, пухирчаста, болотяна. На болотах завжди є багато очерету. Вільхові болота покриті калиною, малиною, хмелем. Великі площі таких боліт до осушення були в басейні р. Стубла, також в заплаві р. Зульна Костопільського району, р. Ольшанка Березнівського району та інших.

Березові та соснові ліси переважають на перехідних і верхових болотах. Мезотрофні масиви боліт покриті очеретяно- пухнатоосоково-сефагновими асоціаціями. їх ствоюють очерет, осока волотиста, осока омська, осока-кругляк, горичник болотяний, пушиця, митник. Осока омська утворює купини, між якими домінує пухирчатка. А на купинах зустрічається фіалка, поширені росичка, журавлина, андромеда. Такі болота покриті пригніченим сосново-березовим дрібноліссям сосни, берези, суцільним покривом сфагнового моху який ніби ковдрою покриває болото, утворюючи опуклу поверхню. На мохових горбах поселяються андромеда, журавлина, рідко осока багнова, суцільний покрив з пухівки та росички. На зниженнях можна побачити лепешняка плавучого, квіти жовтецю вогнистого.

Великі площі таких боліт поширені в Сарненському районі, Дубровицькому, Рокитнівському районах. В межах Українського кристалічного щита на території Клесовської денудаційної рівнини рослинність дещо відрізняється, вона більш евтрофна.

Тут значні площі зайняті лісами, серед них поширені як соснові, так і дубові, дубово-грабові. В трав'яному покриві досить часто зустрічаються такі рослини як осока трясучковидна, любка дволиста, гніздівка звичайна, лісова лілія, земляномошні рослини, орлякові, плауни, орхідея північна, ковила пірчаста, пухирник ламкий, багатоніжка проміжна, цибуля виноградникова. Багато рослин цієї території є дуже рідкісними. Серед них - голокучник дубовий, мучниця звичайна, осока піхвова, андромеда багатолиста, котячі лапки, малий колонник, лазурник, первоцвіт висок й фітуема колосиста таволга середня.

З реліктоких видів - верба чорнична, рододендрон жовтий, плющ. В соснових лісах багато чорниці. А на болотних масивах зростають теж рідкісні види- ситник бульболистий, росичка середня, пухирник, півники сибірські.

В межах Волинського лесового плато природна рослинність збереглась тільки на заболочених заплавах річок та в лісових масивах.

На заплах збереглись дуже рідкісні рослини, з них - меч-трава, товстянка, схенус іржавий, осока Девелла, сверція багаторічна, осока дводомна, росичка англійська, пальчатокорінник травневий, язичник буковинський.

Лісова рослинність території плато складена з широколистяних порід (дубові, грабово-дубові). В деревостані дубового лісу, окрім дуба звичайного, є дуб скельний, явір, клен, ясен. В підліску домінують бруслина бородавчата, ліщина, горобина, в травостої - зеленчук, зірочник, копитняк, яглиця, медунка, підмаренник, переліска багаторічна, лісова орхідея, булатка великоквіткова, любка дволиста, гніздівка, коручка, лісова лілія, баранець звичайний, кадило сарматське, астрація велика.

В прируслових частинах притоків р. Устя зростають: щавель, валеріана, хвощ річковий, родовик лікарський, меч-трава, осока Девелла.

В старицях зустрічаються ареали куги, аїру болотяного, рогозу, очерету, стрілолисту, півників. Для збереження рідкісних та зникаючих рослин створені заповідники, всього в області під охороною нараховується 225 об'єктів загальною площею понад 120 тис. га.

При вирощувані сільськогосподарських рослин враховується зональність пов'язана з відмінностями природних умов. Так в умовах Полісся вирощують жито, картоплю, льон, овес та інші кормові культури, а в Лісостеповій зоні - цукровий буряк, ячмінь круп'яні та кормові культури.

Фауна Рівненщини теж багата, одних тільки риб нараховується 39 видів. Серед рідкісних тварин під охороною знаходяться зубри, кіт лісовий, тхір степовий, соня садова, нічниця ставкова, лелека чорний і білий, змієїд, беркут, орел-карлик, орлан-білохвіст, балабан, журавель сірий, пугач, ропуха очеретяна, горностай, рись, борсук, норка Європейська, бражник, шовкопряд та інші.

ЛІТЕРАТУРА

1. Атлас Рівненської області. Москва 1985.
2. Коротун І.М. Коротун Л.К.Географія Рівненської області. Рівне 1996.
3. Природно-заповідний фонд Рівненської області. Рівне 1987.

РЕЗЮМЕ

Наведена комплексна характеристика природних умов рівненської області: клімат, геологічна будова, геоморфологія і рельєф, поверхневі та підземні води, ґрунтовий покрив, рослинний та тваринний світ, природні ресурси.

Публікація може бути корисна для плащ вання, використання та охорони природних ресурсів і для освітянської галузі фахівцям, науковцям, студентам, вчителям.

RESUME

Complex characteristics of Rivne region nature conditions are given here, that is: climate, geological structure, geomorphology and relief, surface and subterranean waters, soil layer, flora and fauna, natural resources.

The publication can be useful for the planning of the usage and protection of natural resources and in the educational sphere for specialists, scientists, students and teachers.